

SUOMEN ONNEN EHTO

Pekka Ervastian esitelmä 30.9.1923

Yksilön onni ei ole ulkonaisissa. Se ei riipu köyhyydestä eikä rikkaudesta. Yksilön onni riippuu hänen omasta sisäisestä elämästään. Jos hän elää henkistä elämää, jos hän on sisäisesti elävä ihminen, silloin hän on todellisesti onnellinen, oli hän köyhä tai rikas. Tätä koetimme perustella viime kerralla ja myöskin puhuimme siitä, että kansan onnea voi verrata yksilön onneen.

Kansan onni ei ole ehdottomasti riippuvainen ulkonaisista olosuhteista, ulkonaisesta kulttuurista. Me näemme, että on kansoja, heimoja, jotka ovat onnellisia, vaikka elävät yksinkertaisissa raakalaisoloissa. Kansan onni ei myöskään johdu sen ulkonaisesta menestyksestä. Jos se on edistynyt kulttuurikansana ja saavuttanut paljon maailmassa, ei silti ole sanottu, että se on todellisesti onnellinen kansa. Se on siinä määrin onnellinen, kuin siinä eletään henkistä elämää. Luonnollisesti ei mikään kansa ole ollut ilman henkistä elämää, oli se kansa sivistymätön, raakalaisastella oleva tai kulttuurikansa. Ei se ole elänyt ilman henkistä elämää, siinä on aina ollut henkinen elämä edustettuna, ja siinä määrin kansa on ollut onnellinen. Mutta kun me tahdomme tutkia jonkun kansan onnen ehtoja, on meidän tutkittava juuri tätä henkistä elämää, meidän on tehtävä selväksi itsellemme, minkälainen on se henkinen elämä, joka on kansalle välttämätön. Minkälainen on se yhteys näkymättömän maailman kanssa, se suhde Jumalaan, mikä tekee kansan onnen mahdolliseksi. Sillä jos olisi kansa, joka ei olisi missään suhteessa näkymättömään henkielämään, silloin se kansa olisi onneton, ja se kuolisi pian pois. Mutta niin kauan, kuin kansassa on yhteyttä olemassa näkymättömän maailman kanssa, niin kauan kansa voi olla onnellinen. Kun tämän ehdon perusedellytyksen olemme ymmärtäneet, silloin käy asia meille

selväksi, kuta selvemmin ymmärrämme, mikä henkinen elämä on, jota kansassa tulee elää. Ja sitä henkistä elämää voimme taas tutkia siten, että tutkimme semmoisen ihmisen henkistä tilaa, joka elää henkistä elämää.

Kun ymmärrämme yksilön henkisiä suhteita näkymättömään elämään, silloin ymmärrämme myös ne edellytykset, jotka ovat välttämättömät kansan henkiselle elämälle. Jos yksilöä ajattelemme, silloin saamme heti yhden asian selväksi, näemme heti, minkälainen on yksilön henkinen elämä aivan yleisesti. On olemassa yleinen tunnusmerkki. Kun ihminen elää henkistä elämää, merkitsee tämä ensiksi, että hän sisässään on suhteessa näkymättömään, Jumalaan. Mutta se merkitsee toiseksi ja aivan yhtä suurella välttämättömyydellä, että hän on suhteessa toisiin ihmisiin. Ihminen ei voi elää henkistä elämää yksin, hän ei voi rajoittua olemaan suhteessa Jumalaan, hänen täytyy myös olla suhteessa ihmisiin.

Ja minkälaisia ovat ne suhteet ihmisiin? Ne ovat yleisesti sanoen sitä laatua, että hänen täytyy antaa, mikäli hän siihen kykenee, omaa sisäistä elämänsä toisille. Ihmisen täytyy jakaa sitä henkistä elämää, mikä hänessä on. Se on välttämätön ehto henkiselle onnelle. Ihminen, joka elää henkistä elämää, on onnellinen sen nojalla, että hän on suhteessa Jumalaan, toiseksi sen nojalla, että hän voi antaa tätä toisille, ilmoittaa Jumalaa toisille. Tämä henkinen elämä hänessä kasvaa, sen pitää välttämättömästi kasvaa. Elämässä ei ole mitään seisausta. Ihmisen pitää sisäisesti kasvaa, muuten hän kuolentuu.

Kun ajattelemme kansaa, on meillä analogia selvillä. Kansa ei ole yksilö sillä tavalla, että kansa olisi yksi ainoa tajunta. Kansa on kokoonpantu miljoonista tajunnoista. Kansan henkinen elämä ilmenee sillä tavalla, että kansassa on yksilöitä, jotka elävät henkistä elämää, ja että nämä yksilöt ovat tilaisuudessa levittämään sitä toisille ja saamaan sillä tavalla henkisten ihmisten joukon yhtä mittaa kasvamaan. Kansan onnen ehto on, että henkistä elämää elävien ihmisten joukko kasvaa luvultaan.

Niin kauan kansa voi elää ja olla onnellinen ja edetä onnessa ja elämässä, kun sen henkinen valiojoukko kasvaa. Mutta jos siinä tapahtuu pysähdys, jos valiojoukko alkaa pienetä, silloin kansakin alkaa kuihtua, ja sen elämä lähenee loppuaan. Sen näemme historiassa. Kansa, jossa henkisten ihmisten joukko vähenee, lähenee perikatoaan. – Jos tarkastamme yksilöä, joka elää henkistä elämää, huomaamme joitakuita piirteitä, tunnusmerkkejä, jotka ovat ylen tärkeitä, kuvaavia henkiselle elämälle. Ja kun sitten analogian mukaan ajattelemme kansan elämää, saamme selvän kuvan siitä, millä ehdolla se voi olla onnellinen. Se kuva on hämmästyttävä, se ehkei ole semmoinen kuin tahtoisimme. Me ihmiset tahtoisimme poliittisen ohjelman, jonka mukaan kansa voisi elää onnellisesti. – Kun suunnittelemme esimerkiksi Suomen kansan onnellisuutta, luulemme, että meidän pitäisi keksiä semmoinen ohjelma, että se tulisi onnelliseksi. Me erehdymme. Kansan onnen ehto ei ole poliittisessa ohjelmassa. Se on siinä, että se elää henkistä elämää. Ja ne ihmiset, jotka elävät kansassa henkistä elämää, ne noudattavat kyllä poliittista ohjelmaa ja levittävät sitä, mutta se on henkisesti poliittista ohjelmaa, esoteerinen ohjelma, ei mikään ulkonainen, joka lakipykälien avulla pannaan täytäntöön.

Kun ajattelemme henkistä elämää elävää yksilöä, mikä on hänellä tunnusmerkinä, ominaisuutena? Hän on sitä, mitä Vanhassa Testamentissa sanotaan vanhurskaaksi. Siinä sanotaan, että jos tuossa kaupungissa olisi muutamia vanhurskaita, ei sitä Herran viha kohtaisi. – On puhuttu kodittomasta ihmisestä, ja se esiintyy Uudessa Testamentissa. Jeesus Kristus sanoo: „eläimillä on luolansa, mutta Ihmisen Pojalla ei ole, mihin päänsä kallistaa.“ Henkisen ihmisen tunnusmerkki on, että hän on sielullisessa merkityksessä koditon maan päällä, vaeltaja maan päällä. Hänellä ei ole mitään, mikä häntä sitoo tässä näkyväisessä elämässä. Kaikki ihmiset muuten tunnetaan siitä, että heidän sydämensä on jossain kiinni, jossain ulkonaisessa, aineellisessa, muodollisessa. Heidän sydämensä on tämän maailman

kauneuksien ja ihanuuksien vallassa. Henkisen ihmisen tunnusmerkki on, että hänen sydämensä on herännyt, hänen sydämensä on ikäänkuin tyhjä. Hänen sydämensä ei voi olla kiinni missään tässä maailmassa. Sentähden hänellä, henkisellä ihmisellä, ei ole ollenkaan samallinen käsitys tämän maailman antimista, kuin muilla ihmisillä yleensä. Hänellä ei voi olla samallinen käsitys omistuksesta, pakosta, sillä hänen sydämensä ei ole missään kiinni. Ihmisten sydämet ovat kiinni tavarassa, omaisuudessa, ennakkoluuloissa ja tunteissa, mutta henkisen ihmisen sydän on vapaa. Henkinen ihminen ei voi ajatella omistavansa mitään. Hän tuntee ja ajattelee, että hän on asetettu jonkun omaisuuden, jonkun muodollisen ilmennyksen, ajatuksen ja tunteitten holhoojaksi, vartijaksi, mutta ei omistajaksi. Henkinen ihminen sentähden, sen huomaamme usein, ulkonaisestikin on pakoitettu, pakoittaa itsensä sisällisestä välttämättömyydestä luopumaan kaikesta. Me näemme historiasta, kuinka semmoiset yksilöt, joiden sydän on vapautunut, jotka alkavat elää henkistä elämää, kuinka he usein tahtovat myös vapautua kaikesta ulkonaisesta. Näemme Buddhan, joka luopui vallasta, loistosta, omaisista sentähden, että hän oli herännyt, hänen sydämensä oli tyhjä, eikä ollut kiinni noissa ilmenneissä muodoissa. Hänen sydämensä kaipasi sitä yhtä ja ainoaa, sitä totuutta, Jumalaa, elämää, jonka pitää jossain olla. Me näemme, kuinka nuo suurimmat ihmiset maan päällä ratkaisevat sisäiset vaikeutensa siten, että he luopuvat. Me näemme Leo Tolstoin taistelevan itsensä kanssa. Me näemme, miten hän kärsi, kun hän koetti olla mukana elämässä, koetti elää omaistensa kanssa. Mutta lopulta hän tunsu, ettei hän jaksanut ajatella itseään muuna kuin kerjäläisenä, joka ei mitään omista, joka ei keltään ihmiseltä voi rakkautta vaatia, jolla ei mitään oikeuksia ole. Me näemme, miten hänen elämänsä tragedia loppuu viimeiseen toivottomaan yritykseen päästä edes kuolemaan sellaiseen paikkaan, missä ei kukaan ihminen häntä näe.

Henkisen elämän ihmiset, he kärsivät näitä sanomattomia ja kuvaamattomia tuskia. He näkevät, kuinka onttoa ja tyhjää ja kolkkoa kaikki on. He näkevät, kuinka tyhjää ja turhaa ihmisen persoonallinen olemassaolo on. – Mutta me näemme myös joskus ihmisiä, jotka voittavat itsensä sillä tavalla, että he eivät etsi tuota ulkonaista vastaavaisuutta sisäiselle elämälle, vaan että he aina ymmärtävät ja pitävät silmäinsä edessä sen, että ihmisiä on monta. Kansakin, kun on kokoonpantu miljoonista yksilöistä, ei voi olla täydellinen symboli henkisestä elämästä. Henkisen elämän täytyy olla kuin jossain kohdassa ihmiskunnassa. Ulkonaisesti sen täytyy ilmetä puolittain, osaksi. Sentähden on henkisiä ihmisiä, jotka koettavat etsiä hengen elämää ja muotoa sille keskellä kulttuurua. – Ja jos käännämme katsemme kansaan ja ajattelemme kansan henkistä elämää, silloin meidän täytyy sanoa, että tuskin on ajateltavissa kansaa, joka voisi kokonaan, kaikissa yksilöissä elää henkistä elämää. Sillä jos kansan kaikki yksilöt olisivat esimerkiksi Buddhan tasolla, tai kuin Jeesus Kristus tai Franciscus Assisilainen tai Leo Tolstoi, silloin se kansa olisi jo näytellyt osansa tämän elämän näyttämöllä. Sellainen kansa kuolisi pois. Sentähden meidän on mahdoton ajatella, että kansa eläisi niin henkistä elämää, että kaikki sen yksilöt tulisivat Mestareiksi. Meidän täytyy ottaa huomioon, että kansassa henkistä elämää aina eletään osittain. Kansassa on yksilöitä, jotka sitä elävät. Ja nämä yksilöt, koska kaikki yksilöt eivät voi elää sitä elämää, joka täydellisesti symbolisoi henkisen elämän vaatimattomuutta, yksinkertaisuutta, etsivät henkiselle elämälle semmoisia muotoja, jotka voivat kansaa onnellistuttaa, kansaa vähitellen kehittää henkeä kohti.

Ajatelkaamme nyt, että meillä olisi esimerkiksi Suomen kansassa joitakin yksilöitä, esim. tuhat yksilöä, jotka eläisivät henkistä elämää, jotka sisässään olisivat täynnä henkeä ja elämää, ja jotka sitä tahtoisivat toisille jakaa. Minkälainen olisi silloin näiden valioihmisten niin sanoaksemme yhteiskunnallinen

ohjelma, minkälainen olisi heidän suhteensa Suomen kansan elämään?

Ottakaamme pari kysymystä. Paljon, paljon puhutaan meidän aikana siitä, että rauha olisi saatettava maailmaan, olisi keksittävä joitakin keinoja, joilla sodat voitaisiin poistaa. Yhä useimmat ihmiset alkavat ymmärtää, että sodat ovat suurena, valtavana esteenä ihmiskunnan onnelle. Ihmiskunta voisi elää aineellisesti turvallisesti, jollei se silloin tällöin vimmastuisi hävittämään, mitä se on luonut. Sentähden monet ihmiset toivovat, että rauha saataisiin aikaan maailmassa. Tämä on oikein. Ja jos ajattelemme noita tuhatta henkeä, jotka esim. meillä Suomessa eläisivät henkistä elämää, minkälainen olisi heidän suhteensa tähän kysymykseen sodasta ja rauhasta? Heidän suhteensa siihen olisi epäilemättä se, että he itse eivät ottaisi osaa mihinkään sotaan, ei mihinkään sotilaallisiin toimenpiteisiin, sotilasharjoituksiin, ei mihinkään. Kansoilla on ollut aavistus siitä, että meidän ainoa pelastus on siinä, että on ihmisiä, jotka ovat ulkopuolella verta. Kaikissa kansoissa on ollut aina joku yhteiskuntaluokka, papisto, joka ei ole ollut velvollinen käymään sota. Mutta tämä papisto on aina unohtanut oman henkisen velvollisuutensa, se on asettunut valtion ja politiikan palvelukseen ja siunannut aseita ja rukoillut niille menestystä, siten polkien sitä henkistä elämää, jota sen pitäisi edustaa. Sentähden me emme voi ottaa lukuun niitä henkisen elämän pettureita, joita on nimellisesti joka paikassa. Ne eivät edusta henkistä elämää. Sitä edustavat ainoastaan nuo ihmiset, jotka elävät henkistä elämää, ainoastaan ne ihmiset, jotka esim. tässä kysymyksessä ovat ehdottomasti, sanokaamme aseettomuuden kannalla. Ainoastaan ne ihmiset edustavat henkistä elämää. Ja on välttämätöntä, että on tätä valiojoukkoa. Voi sitä kansaa, jossa ei sitä ole, ja jossa ei kunnioiteta henkistä elämää!

Sentähden nämä tuhat ihmistä, jotka elävät henkistä elämää, sanovat: „Kun te järjestätte lakeja, niin järjestäkää niin, ettei tule

pakkoa. Te ette tiedä, kuka on enkeli, jonka te tahdotte pakoittaa perkeleeksi. Sentähden katsokaa, että ette tee siveellistä pakkoa. Sentähden ainoastaan ne ihmiset tarttukoot aseihin, jotka sitä haluavat. Se on ainoa luonnollinen laki.“ Nämä tuhat ihmistä ymmärtävät aivan hyvin, ettei mikään kansa nykyoloissa, nykyisessä ihmiskunnassa ilman muuta ota poliittiseksi ohjelmakseen semmoista kuin luopua aseista. Se edellyttäisi, että kansa kokonaisuudessaan eläisi henkistä elämää. Tämä on mahdottomuus. Siis kansan täytyy puolustaa omaisuutta, itseään, ylläpitää järjestystä sisäisesti ja ulkonaisesti. On luonnollista, että kansojen täytyy ylläpitää jonkinlaisia aseistettuja joukkoja, oli ne vapaaehtoisia tai valtion kustantamia. – Ne ihmiset, jotka elävät henkistä elämää, ne eivät vaadi kansalta mitään kokonaisuudessaan, muuta he ainoastaan levittävät sisäistä elämää, he toivovat ja tahtovat, että henkisten ihmisten valiojoukko kasvaisi kasvamistaan. Samalla kun siis on jokaisessa kansassa semmoinen luokka, jota Indiassa sanotaan sotamiesluokaksi, kansassa on luonnostaan tällöinen luokka, niin kauan kansassa on sitä persoonallista elämää, joka tahtoo puolustaa, olla. Sentähden henkisten ihmisten oma ohjelma on esoteerinen. Se koskee heitä itseään, sitä joukkoa, jonka pitää kasvaa, mutta se ei ole mikään ulkonainen, poliittinen ohjelma. Mutta vaikka nuo henkiset ihmiset kuolevat marttyyrikuoleman oman aatteensa puolesta, ei heistä kukaan sanoisi kansalle: luovu aseista. Kansa ei tee sitä, ellei se sitä itse tahdo. Ja semmoinen aika, koska se tulee!

Henkinen valiojoukko ei pakoita, ei käytä väkivaltaa. Se ei tarvitse niitä, jotka sitä puolustavat, se ei omista mitään. Mutta kansan suuret joukot tarvitsevat niitä, jotka puolustavat sen omaisuutta, jotka ylläpitävät sen järjestystä. Mutta henkinen valiojoukko sanoo myös: „Kun te järjestätte lakeja, niin varokaa, että ne eivät muodostu pakoksi. Lain pitää tulla kansan sisäisestä tajunnasta, sen pitää olla ilmaus omasta sisäisestä vakaumuksesta ja tiedosta. Jos te tahdotte, että teidän kansanne olisi raitis kansa,

silloin opettakaa se raittiiksi, älkää pakoittako sitä. Pakko vie päinvastaiseen tulokseen. Kaikki nekin, jotka olisivat raittiit, tahtovat olla epäraittiit. Pakoittaa ei voi. Sentähden, jos te erehdytte tekemään semmoisia lakeja, että esim. kiellätte väkijuomat, niin saatte sen karman, että väkijuomia on enemmän, ja että kansa juo enemmän, ja teidän ulkokultaisuutenne maksaa suunnattomasti. Korjatkaa erehdyksenne!“

Ja ne henkiset ihmiset kansassa tuntevat ja tietävät, että he eivät mitään omista, he eivät voi käsittää mitään semmoista, että jotkut sanovat: „Tämä maa on minun, tämä ilma on minun, vesi on minun.“ Kuinka semmoinen on mahdollista, kysyy henkinen ihminen. Maa on luonnon toiminnan tuote. Millä oikeudella yksilöllinen ihminen sanoo: „Tämä on minun.“ Tietysti, jos joku niin ajattelee, ei hän osaa sitä sanoa. Kun hän kuolee, ei hän voi ottaa mitään mukaansa. Kaikki jää. Mutta ihminen, joka ajattelee ja tuntee, sanoo näin: „Minulla on tähän käyttövalta.“ – Sentähden henkinen valiojoukko sanoo: „Kun te laaditte lakeja ja säännöksiä, katsokaa, että ne ovat järjen mukaisia, katsokaa, että ne perustuvat siihen, että ihmisillä on oikeus ainoastaan käyttää luonnon antimia.“ Jos ihminen voi sanoa jotakin omistavansa, on se semmoista, jonka hän itse on tehnyt. Jos hän on pöydän tehnyt, hän voi sanoa: „Tämä on minun, minulla on omistusoikeus antaa tämä pois.“ Mutta kuinka ihminen voi maasta näin sanoa? Meidän käsitteet ovat tässä suhteessa hieman vääriä. – Minä olen ehkä teidän mielestänne vanhanaikaisella kannalla. Mutta niin olen ollut aivan nuoresta saakka, etten käsitä omistusoikeutta muulla tavalla, kuin tässä olen esittänyt. Se on periaatteellinen kysymys. Maa ei ole kenenkään omaa.

Jos sanomme: Suomen kansa valtiona omistaa maan, niin millä tavalla se voi omistaa? Suomen kansa saa käyttää Suomen maata. Ei Suomen valtio ole oikeutettu sanomaan, että se omistaa maan. Ei henkiseltä kannalta katsoen. Kaikki taloudelliset onnettomuudet johtuvat siitä, että meidän käsityksemme oikeudesta ovat väärällä pohjalla. Suomen maassa on äärettömiä

aloja, jotka odottavat viljelevää kättä, on paljon metsiä, joista voisi taloja rakentaa. Ja Suomen kansan yksilöt kulkevat onnettomina, repivät päätään ja kysyvät: „Mistä minä saan maata, jota saan viljellä?“ Heistä tulee petteureita ja konnia, ja heitä kasvatetaan siihen, että maalla eläen heidän pitää renkeinä ja torppareina rikastuttaa isäntiä. He toivovat, että heillä olisi pieni tilkku, missä he voisivat elää perheensä kanssa ja viljellä sitä rauhassa.

Ihmiset, jotka näin uneksuvat, eivätkä ole tilaisuudessa sitä tekemään, koska tietävät, että tuo metsä on sen tai sen, tulevat kaupunkeihin etsimään työtä tehtaissa. He tulevat näihin kaupunkeihin, joissa on syntiä ja saastaa, ja heidän ihanteekseen tulee syödä ja päästä eläviin kuviin. Kaikki ihmisyyys pusertuu ulos noista ihmisistä. – Me olemme niin itsekkeitä ja ilkeitä. Me emme osaa mitään. Me emme osaa muuttaa maailmaa. Mutta jospa me edes ymmärtäisimme, järjessämme heräisimme. jospa sydämemme helttyisi, jos tahtoisimme nähdä totuuden, jos saisimme silmämme auki näkemään, että me elämme helvetissä, ja että me olemme tehneet tämän maan siksi tyhmyydellämme. Jospa tämä meille selviäisi, niin että voisimme toisia opettaa, valistaa! – Tämä kysymys juuri omaisuudesta ja maasta on niin läheinen meille Suomessa. Sillä jos minä sanon teille, niin Suomen kansan tulevaisuudessa häämöittää semmoinen ihmeellinen lupaus, että se on ensimmäisenä Euroopassa näkevä totuuden. Se on ensimmäisenä muodostuva luonnolliseksi kansaksi, rauhaa rakastavaksi kansaksi. Jos me tietäisimme ja uskoisimme, miten hyvä tämä kansa pohjaltaan on! Me luemme aina murhista ja kaikista rikoksista, se on pinnalla, se tunkee esille tällaisina murrosaikoina. Mutta noin 50 vuotta sitten, jos joku ihminen oli varas, hän oli kuin maailman ihme, miten semmoinen ihminen voi olla suomalainen. Ja jos joku ihminen murhasi, silloin hänestä tehtiin lauluja, ja hänen maineensa kulki ympäri maailman. Se oli niin tavatonta. – Nyt ovat Suomen kansan persoonalliset, siveelliset käsitykset menneet sekaisin.

Mutta pohjimmaltaan on Suomen kansassa sama siveellinen pohja. Ja kun se uudestaan pääsee esille, silloin näkyy taas, että Suomen kansa on luotettava kansa, uskollinen kansa, yksinkertainen ja elämää syvästi ymmärtävä kansa, veljellinen ja vieraanvarainen kansa, rauhaa ja totuutta rakastava kansa. Ei ulkonaista komeutta etsivä, vaan totuutta kaikissa oloissa. Maata viljelevä, herännyt kansa. On tuleva vielä aika, jolloin Suomen kansa taas saa näyttää todellista luontoaan. Ja silloin on meillä semmoiset ulkonaiset olosuhteet aivan luonnostaan lankeavina, että koko tämä maa on kuin suuri puutarha, kuin suuri pelto. Ja koteja „joka niemen nenässä“ ja onnellisia ihmisiä kaikki. Ja mikä on ehtona, että Suomen kansa voi tämän onnen saavuttaa? Ehtona on, että on niitä yksilöitä, jotka elävät henkistä elämää, ja että niiden yksilöiden luku kasvaa vuosi vuodelta.

* * *